

IMPLICAREA BISERICILOR ÎN PROTECȚIA MEDIULUI

Drd.ing. HORIA TRIFU, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca

*„Fă la tine schimbarea pe care dorești să o vezi în lume!”
Mahatma Gandhi*

ABSTRACT: The church and environment protection. Article provides a review of the relationship between church and environmental protection. For a long period of time church was not involved enough in environmental education. In the last years churches of different denominations take clear positions in terms of environmental protection. What has been done is more of a general nature. Therefore tendency in the present is to identify possibilities for action by the churches in their relationship with the environment. We believe that in the future is needed a great involvement of churches and also the churches should reconsider their relations with environmental authorities.

Keywords: church, environment, relationship, education.

Poate religia să ajute la protecția mediului ? O astfel de temă poate părea dificilă, sau cel puțin provocatoare, la prima vedere.

În zilele noastre abordările interdisciplinare sunt numeroase, ajutând la înțelegerea de ansamblu și la găsirea de soluții problemelor complexe ce apar în cele mai diverse domenii. Globalizarea este tot mai accentuată și atrage după sine consecințe dintre cele mai imprevizibile, din păcate cu efecte negative asupra factorilor de mediu.

În acest context biserica nu poate să rămână indiferentă la nicio problemă majoră a umanității. Liderii bisericilor au luat atitudine și au început să fie preocupați tot mai mult de poluarea globală.

Câteva exemple în acest sens sunt prezentate în continuare :

Cu câteva decenii în urmă, Papa Ioan Paul al II-lea a inițiat reflexia catolică asupra ecologiei predicând că, în Biblie, soarta omului și cea a naturii sunt intim legate.

În 1985 le-a cerut creștinilor "o convertire ecologică" și a proclamat chiar un "patron al ecologiei" în persoana Sf. Francisc de Assisi (celebrat la 4 octombrie).

Revoluția odată inițiată, trebuia să fie continuată. La actualul papă, Benedict al XVI-lea, discursul catolic ecologist a cunoscut o nouă amploare. Antecedentele în

materie ale cardinalului Ratzinger fuseseră remarcate deja cu ocazia succesiunii lui la Scaunul Sfântului Petru, în aprilie 2005, când The Ecologist titra semnificativ "Habemus papam ecologistum".

Benedict al XVI-lea releva urgența acțiunii "pentru a proteja echilibrele fragile ale naturii" și imperativul recreării "unei legături puternice cu natura". Astfel, ecologia era plasată printre preocupările prioritare ale Bisericii Catolice ca instituție și ca o nouă valoare spirituală a credincioșilor săi.

Sanctitatea sa, Bartolomeu I, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului (supranumit „The Green Patriarch”) a anunțat că poluarea mediului ar trebui considerată un păcat, iar poluarea apelor va fi "noua apocalipsă", trăgând astfel un semnal de alarmă. " La început am discutat de probleme ecologice, mai apoi de crize ecologice, iar acum vorbim de catastrofe ecologice" spunea el.

În martie 2008, Vaticanul a publicat cele 7 păcate ale lumii moderne, dintre care amintim : să nu poluezi, să nu faci experimente genetice, să nu devii foarte bogat și să nu iei droguri.

În perioada iulie 2008 , a avut loc la Sibiu o conferință cu participare internațională, axată pe problematica

protecției mediului, în cadrul căreia s-au prezentat viziuni ale Bisericilor istorice, referitoare la creație și tot ceea ce ține de protecția acesteia.

În iunie 2002, Patriarhul Bartolomeu și Papa Ioan Paul al II-lea au semnat primul text comun al celor doi lideri pe probleme ecologice, un document de etică de mediu: "Declarația de la Veneția".

În 2008 Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia a găzduit simpozionul internațional cu tema Sensul vieții, al suferinței și al morții. S-a evidențiat de către Înalț Prea Sfințitul Episcop Andrei că teologia nu poate rămâne tăcută în fața acestei probleme, astfel, raiul pământesc poate să se transforme în infern.

Realitățile prezentului impun, mai mult ca oricând, ca aceste exemple să fie urmate și de celelalte biserici.

Rezolvarea crizei în care se află mediul ambiant, cere mai întâi rezolvarea crizei relațiilor pe care omul modern le are cu tot ceea ce-l înconjoară (lucruri, oameni) și mai ales cu Dumnezeu și aceasta nu constituie o simplă problemă de ordin tehnic sau organizatoric ci, o problemă de spiritualitate. Mediul ambiant este în criză pentru că lumea de azi, secularizată, trece printr-o criză de spiritualitate, și-a creat o "spiritualitate" care nu totdeauna are legătură cu Spiritul creator.

Stăpânirea peste lumea creată, trebuie înțeleasă nu numai ca un drept, ci și ca o misiune și o slujire.

Omul este responsabil în fața lui Dumnezeu de ceea ce face din lumea naturală și din produsele sale.

Din păcate, până în prezent eforturile de mobilizare a bisericilor pentru implicarea lor în protecția mediului au dat puține rezultate concrete. Această constatare era într-un fel de așteptat, deoarece gradul de participare a populației la acțiunile ecologice este mult mai mic decât în țările vecine. Absenteismul și/sau dezinteresul din România față de această problemă majoră este remarcat și de alți autori: Ziarista germană Grit Friedrich

relata: "Am remarcat că ecologia nu este încă o problemă de larg interes în România. Deocamdată, este remarcabil că și ortodocșii au diaconie (activitate socială), am încredere în preoții tineri că vor dezvolta acest spirit european de ajutorare a nevoiașilor și de protejare a naturii".

Exemplul cel mai recent este acțiunea Let's do it România. Procentul de participare a populației în Slovenia a fost de circa 12,5%, în Letonia de 6,3% iar în România procentul a fost de circa 0,87%. Trebuie însă remarcat faptul că în voluntarii implicați în acțiuni ecologice procentul celor creștini este semnificativ mai mare. Nu poți să fi aproape de Dumnezeu și departe de natură.

Recent a avut loc în Germania, la Freising, un Congres organizat de biserica catolică, cu tema "Fii responsabil față de Creație- Probleme de mediu în Europa Centrală și de Est". La congres au participat numeroși reprezentanți din cadrul bisericilor ortodoxă, catolică și greco-catolică.

În atelierele de lucru ale congresului s-au abordat subiecte concrete referitoare la modul în care bisericile se angajază în găsirea de soluții pentru problemele de mediu. Au fost prezentate exemple concrete de comunități monahale și parohii care au abordat în activitatea lor o conduită ecologică evidentă, dar și aspecte teoretice. Exemplele prezentate au demonstrat că unele comunități și biserici au reușit să facă ceva concret pentru protecția mediului, fără prea multă teorie.

Materialele prezentate, discuțiile și comentariile au vizat chestiuni concrete, cu exemple de bune practici în acest sens.

Aceaste manifestări indică o preocupare relativ constantă a bisericilor principale pentru protecția mediului. Dorința acestora de implicare este un început promițător, dar vor trebui găsite mijloacele de implicare în practică la scară mai mare.

O problemă majoră la care se caută în continuare soluții este limita acceptabilă de implicare a bisericii în protecția mediului. În opinia mea, principalul mod în care biserica

poate contribui la protecția mediului este educația ecologică. Aceasta poate fi realizată prin:

- 1 predici care să conțină și elemente de protecția mediului;
- 1 ceremonii religioase, slujbe efectuate în mijlocul naturii (de exemplu în curtea bisericii, parcuri etc.);
- 1 exemplul propriu (crearea de spații verzi cât mai multe, plantarea de copaci sub patronajul bisericii etc.);
- 1 organizarea la nivelul parohiilor a unor întâlniri și discuții pe teme de mediu;
- 1 participarea bisericilor la acțiunile de mediu organizate de către alte entități (ex. ONG-uri);
- 1 introducerea în cadrul slujbei a unei rugăciuni pentru protecția mediului;
- 1 introducerea în pregătirea din cadrul școlilor de preoți, la toate nivelurile, a disciplinei "protecția mediului";
- 1 introducerea de elemente de educație ecologică, în acțiunile sociale (centrele sociale aflate sub patronajul bisericilor)

Identificarea tuturor modurilor de implicare a bisericilor în protecția mediului este doar la început. O altă posibilă cale prin care biserica poate contribui la protecția mediului este promovarea acestei atitudini prietenoase pentru mediu prin internet, pe site-urile proprii. Aceasta modalitate modernă de diseminare a informației poate avea un impact semnificativ mai ales asupra tinerilor, care utilizează în procent mult mai mare mijloacele moderne de comunicare și informare.

Acestea sunt doar câteva din posibilitățile de conștientizare a populației asupra problemelor de mediu. Următorul pas firesc este, în opinia mea implicarea acestora în acțiuni concrete. Acestea nu trebuie percepute ca fiind numai acțiuni comune, voluntariat de genul "munci patriotice". Acțiunile concrete care să aducă beneficii mediului ambiant se pot realiza și individual, atât în timpul participării persoanei la viața publică, cât și în particular. Consider că implicarea populației este un punct strategic

în acțiunile care au ca scop protejarea mediului.

Multe din exemplele de acțiuni benefice pentru mediu au fost preluate din activitatea companiilor în mediul privat și invers. Tot în acest mod ar trebui abordată și relația om-mediu mijlocită de către biserică, cu adaptările specifice doctrinelor fiecărei religii în parte.

Biserica nu s-a depărtat niciodată de natural, de mediul ambiant, doar că acum este necesară și din partea ei, o atitudine mai categorică cu privire la aceasta problemă globală ce pare să scape de sub control. Aproximarea de Dumnezeu înseamnă în fond și o atitudine mai prietenoasă pentru mediu. Acest lucru este subliniat într-un mod foarte sugestiv de către părintele Dumitru Stăniloae, care a spus "orice criză majoră care apare în lume se datorează îndepărtării de Dumnezeu". Consider că această afirmație poate fi considerată una dintre cele mai sugestive sinteze a corelației dintre religie și mediu.

Ceea ce s-a făcut până acum de către biserică este un început bun, dar nu este suficient. O confirmă atitudinea oamenilor, starea planetei.

În opinia unor autori, ecologia a devenit o temă centrală a ecumenismului (Mircea Dușu). Acest fapt asociat cu celelalte acțiuni desfășurate de către biserici indică o tendință de acordare a unei atenții sporite pentru acest subiect. Este necesar ca eforturile de implicare a bisericilor în protecția mediului să sporească, este nevoie de clarificări fundamentale. Este absolut necesar să schimbăm egocentrismul cu ecocentrismul, sau, cum spun Părinții Filocalici, nu trebuie să primeze iubirea lumii, ci iubirea lui Dumnezeu.

Concluzii

Unii autori se întrebă dacă ecologia ar putea deveni, oare, principala credință a viitorului.

În opinia mea, asocierea este puțin exagerată (poate în mod voit, pentru a se trage un semnal de alarmă), dar conține și un adevăr: pe de o parte, parohiile și bisericile nu trebuie să devină autorități de mediu, agenți de salubritate, sau mai mult, poliție ecologică. Pe cealaltă parte consider că este necesară o implicare mai activă a bisericilor în acțiunile concrete decât până acum.

Ceea ce trebuie stabilit sunt limitele

acceptabile ale implicării bisericilor în protecția mediului, atât conceptual cât și practic. O astfel de temă generală este necesar a fi rediscutată de cei mai înalți reprezentanți

ai bisericilor, pentru stabilirea unor direcții principale de acțiune. După stabilirea acestora, drumul spre acțiune va fi deschis, chiar dacă el înseamnă numai educație ecologică realizată și de către biserică prin reprezentanții ei.

BIBLIOGRAFIE

1. Duțu, M.: *Natura Romaniei la masa verde*, articol din Formula AS, nr.625, anul 2004, în Editoriale pe 28 August 2009.
2. Duțu, M.: *Comentarii Economice și Politice*, <http://www.revista22.ro/ecologia-generatiilor-3954.html>
3. Haida, C.: *To be eco-law and faith*, pPrezentare susținută la Congresul al XIV –lea al Renovabis „Being responsible for the Creation” sept. 2010, Freising, Germania
4. Raduca, V.: *Grija Bisericii fata de mediul ambient*, <http://www.crestinortodox.ro/editoriale>
5. Trifu, M.: *Church and environment - Challenges, Barriers, Solutions*. Prezentare susținută la Congresul al XIV –lea al Renovabis „Being responsible for the Creation”, sept. 2010, Freising, Germania.
6. Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Simpozionul internațional cu tema *Sensul vieții, al suferinței și al morții*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2008
7. http://www.crestinortodox.ro/comunitate/////group_discussion_view.php?group_id=44&grouptopic_id=863&lang_id=1
8. <http://www.ecomagazin.ro/vaticanul-a-publicat-cele-7-pacate-ale-lumii-moderne/>
9. <http://www.patriarchate.org/patriarch/the-green-patriarch>
10. <http://stiri.resursecrestine.ro/44124/conferinta-internationala-8220-biserica-si-protectia-mediului-8221-sibiu>
11. <http://www.revista22.ro/bisericile-crestine-la-ora-ecologiei-4068.html> Mircea, Duțu. Bisericile creștine la ora ecologiei